

Sammanfattning av docentföreläsning 18 november 2019 – Ylva Persson

Gråt inte över spilld mjölk – förbättra juverhälsan och rädda världen

Mjölk är ett fantastiskt livsmedel. Mjölkdjur omvandlar gräs och vatten till en färdig produkt som innehåller många olika näringsämnen vi människor behöver. Mjölk kan också förädlas vidare till ost, fil, smör och mycket annat. I många delar av världen kan ett glas mjölk till växande barn vara skillnaden mellan svält och överlevnad. Mjölköverskottet kan säljas och bekosta barnens skolgång och vidare utbildning. Mjölkdjuren bidrar också med värdefull gödsel, med kött, de betar och håller landskapet öppet och i många delar av världen är de viktiga drag- och lastdjur.

För att allt det här ska fungera optimalt behöver mjölkdjuren och deras juver vara friska. En av de vanligaste och viktigaste sjukdomarna hos mjölkande djur är juverinflammation. Juverinflammation orsakas i huvudsak av bakterier som tar sig in i juvret via spenarna. Juverinflammation har stor betydelse på mjölkproduktionen över hela världen. Sjukdomen kan orsaka djurlidande och dödsfall. Den är också en av de mest antibiotikaslukande diagnoserna hos mjölkdjur. Dessutom är juverinflammation en ekonomiskt mycket betydelsefull sjukdom. Framst för att den ger minskad mjölkproduktion, men också för att mjölken får försämrade hållbarhet och att den blir svårare att förädla. Det blir ingen bra ost på mjölk från sjuka juver. Det är också kostsamt att behandla juverinflammationer och att hantera sjuka djur samt kassera dålig mjölk. Vidare innehåller mjölk från sjuka juver ofta bakterier och kan därmed vara en risk för konsumenterna. Friska juver är därmed viktigt för en god djurvälstånd, minskad antibiotikaanvändning, främjad folkhälsa samt för en god ekonomi i mjölkföretaget. Dessutom är friska kor klimatsmarta då de producerar mer än de sjuka.

I Sverige är juverhälsan god. Våra kor, får och getter producerar mycket mjölk av god kvalitet. Dessutom används väldigt lite antibiotika i den svenska mjölkproduktionen. Resistensläget är gott. Svenska friska, högproducerande mjölkdjur är bland världens mest klimatsmarta.

Så här ser det inte ut överallt. I många låginkomstländer är juverhälsan dålig. Det leder till en minskad mjölkproduktion och en försämrade produkt. Kylmöjligheterna kan vara dåliga varför problemen med mjölkens försämrade hållbarhet blir än sämre. Mjölken pastöriseras inte alltid och bakterier i mjölken kan då vara en risk för konsumenterna. Dessutom är antibiotikaanvändningen i många länder i Afrika och Asien hög och okontrollerad med stora problem med resistenta bakterier som följd. Den här produktionen har ofta en hög klimatpåverkan då det krävs många mjölkande individer för att nå samma produktion som i Sverige.

Det finns dock hopp! Många besättningar i låginkomstländerna producerar mjölk av god kvalitet. Intresset för god juverhälsa är stort och medvetenheten ökar hos såväl veterinärer som lantbrukare. Antibiotika och klimat är frågor som står högt på agendan. Djurvälfaerden diskuteras allt mer. Och för en mjölkälskande forskare är det en dröm att få arbeta på en arena där mjölkproduktion har hög status och stöd av samhället.